

Ár 2016, föstudaginn 11. mars, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Unnur Erla Jónsdóttir og Elísabet Júlíusdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 66/2015:**

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 30. desember 2015, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri sama dag. Með tölvupósti nefndarinnar, dags. 5. janúar 2016, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dags. 25. janúar 2016. Var bréfið sent sóknaraðila, með tölvupósti nefndarinnar, dags. 18. febrúar 2016, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir sóknaraðila bárust með bréfi, dagsettu 3. mars 2016.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 11. mars 2016.

II.

Málsatvik.

Sóknaraðili átti annars vegar þann 11. apríl 2008 stofnfé í Sparisjóði D að fjárhæð 1.907.915 kr. sem hann eignaðist eftir útboð í janúar sama ár. Hins vegar festi sóknaraðili kaup á stofnfjárlutum að fjárhæð 93.149.111 kr. í desember 2007 með láni frá FF og voru hinir keyptu hlutir settir að veði til tryggingar fyrir láninu. Lánið var merkt Y (yfirlán) en skuldabréfið sjálft var nr. X.

Þann 11. apríl 2008 greiddi FD sparisjóður arð af hinum óveðsettu stofnfjárlutum, 775.524 kr. og var þeim fjármunum ráðstafað til lækkunar láns þess sem að framan er getið.

Sama dag greiddi FD 38.678.010 kr. í arð af hinum veðsettu hlutum og var þeim fjármunum varið til lækkunar sama láns. Sóknaraðili seldi síðan að eigin frumkvæði stofnfjárluti í tvennu lagi til lækkunar skuld við FF. Greiddust þannig 18.690.421 kr. þann 3. júlí 2008 og 23.351.428 kr. þann 28. ágúst 2008.

Með hliðsjón af niðurstöðu Hæstaréttar í málum nr. 117/2011, 118/2011 og 119/2011 ákvað varnaraðili að fella niður eftirstöðvar flestra lána sem tekin voru af einstaklingum til kaupa á stofnfjárlutum í desember 2007. Þá var einnig ákveðið að endurgreiða þær greiðslur sem inntar höfðu verið af hendi til varnaraðila inn á lánin.

Með bréfi dags. 15. október 2015 krafði sóknaraðili varnaraðila um endurgreiðslu á arði sem hafði verið ráðstafað inná lánið. Varnaraðili hafnaði endurgreiðslukröfu sóknaraðila með svarbréfi dags. 20. október 2015. Sóknaraðili telur sig hafa haft uppi munnlega kröfu um hið sama á árinu 2009.

Sóknaraðili gerir þá kröfu að varnaraðili endurgreiði sér arð vegna þeirra bréfa í hans eign sem ekki voru veðsett FF og ekkert höfðu með samning hans við FF að gera.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess í fyrsta lagi að varnaraðili endurgreiði 755.534 kr. sem greiddar hafi verið inn á lán nr. X þann 11. apríl 2008. Í öðru lagi krefst sóknaraðili þess að varnaraðili endurgreiði 21.236.842 kr. sem greiddar hafi verið inn á lán nr. X þann 3. júlí 2008. Í þriðja lagi krefst sóknaraðili þess að varnaraðili endurgreiði 21.236.842 kr. sem greiddar hafi verið inn á lán nr. X þann 28. ágúst 2008.

Sóknaraðili vísar til þess að vegna fyrstu kröfu sinnar hafi hann gert ýmsar tilraunir til þess að fá fjárhæðina endurgreidda: Hann hafi fundað með útíbússtjóra varnaraðila og tjáð honum að fjárhagsstaða hans stefndi í gjaldþrot og beðið um að fjárhæðin yrði endurgreidd en hafi engar undirtektir fengið. Hann hafi síðar sent bankanum bréf um sama mál og ekki fengið svar. Á fundi árið 2010 hafi honum verið bent á að snúa sér til slitastjórnar FD sparisjóðs, og gera kröfu, sem hann hafi og gert. Slitastjórnin hafi síðar hafnað kröfunni á þeim forsendum að þessi greiðsla hefði lækkað skuld sóknaraðila, en skuldin hafi síðan verið felld niður með hliðsjón af dómum Hæstaréttar. Þá hafi sóknaraðili sent bréf til A þann 15. október 2015. Í svarbréfi hafi kröfunni verið hafnað.

Sóknaraðili bendir á að þann 11. apríl 2008 hafi hann óumdeilanlega átt endurreiknað stofnfé óveðsett að fjárhæð 1.907.915. kr. Á þeim tíma hafi FD sparisjóður greitt 44% arð af stofnfé til stofnfjáreigenda. Arður af hinu veðsetta stofnfé sóknaraðila hafi verið greiddur inn á ofangreint lán samkvæmt samningi, en arðurinn af hinu óveðsetta stofnfé sem hafi verið óumdeilanlega í hans eign, að frádregnum 10% fjármagnstekjuskatti, 755.534 kr. hafi hins vegar ekki borist honum og hafi hann ekki gefið leyfi til að peningunum yrði ráðstafað á neinn hátt.

Sóknaraðili bendir einnig á að þessum arði hafi verið ráðstafað inn á lán nr. X, sem varnaraðili hafi síðar verið dæmdur til að fella niður. Sóknaraðili telur því að það sé réttmæt krafa hans að fá umrædda innborgun á lánið endurgreidda og séu tvær ástæður fyrir þeirri kröfu hans: 1) 755.534 kr. hafi verið ráðstafað á hans samþykki og því hafi verið um eignarnám að ræða. Niðurfelling varnaraðila á láni sóknaraðila hafi því verið þessari upphæð lægri. 2) Varnaraðili hafi endurgreitt þeim, sem höfðu greitt inná eða greitt upp lán þau, sem í desember hafi verið tekin til stofnfjárukningar. Í bréfi, sem hafi fylgt þeim endurgreiðslum segi: „*Með hliðsjón af niðurstöðum Hæstaréttar í framangreindum málum hefur F ákveðið að fella niður eftirstöðvar eftirfarandi láns þíns sem tekið var til að kaupa á stofnfjárhlutum og endurgreiða þær greiðslur sem greiddar hafi verið inn á lánið.*“ Sóknaraðili telur að í þessum orðum sé ekki neinn fyrirvari um að endurgreiðslur nái einungis til innágreiðslna sem gerðar hafi verið eftir að varnaraðili hafi tekið við kröfunni af FF, enda hafi varnaraðili tekið við kröfunni með þeim gæðum og göllum sem hafi fylgt, samkvæmt ákvæðum skuldabréfsins. Greinilegt sé að Hæstiréttur líti einnig þannig á málið, þar sem hann hafi dæmt varnaraðila til að fella niður það sem eftir hafi verið af láninu þegar FD sparisjóður hafi verið búinn að greiða arðgreiðsluna inná lánið. Þessi dómur hafi fallið vegna mistaka sem FF hafi gert, en ekki varnaraðili, sbr. hrd. nr. 117/2011.

Sóknaraðili bendir á að hann hafi lent í sömu stöðu sem stofnfjáreigandi að Sparisjóði D en þar hafi málin verið afgreidd á annan hátt. Arður af veðsettum bréfum hafi verið greiddur inn á lán frá FC, samkvæmt samningi en arður af óveðsettum bréfum verið greiddur varnaraðila beint eins og eðlilegt hafi verið.

Sóknaraðili bendir á að hann sé ekki löglærður og geti því ekki borið fyrir sig lagabókstaf, en heilbrigð skynsemi segi honum að FD sparisjóður hafi ráðstafað án heimildar fjármunum hans til FF. Þar sem skuldin hafi síðan verið niðurfelld af varnaraðila sé eðlilegt að sóknaraðili fái þessa fjárhæð til baka.

Sóknaraðili vill einnig koma því á framfæri að hann hafi ekki gert athugasemdir við ráðstöfun FD á arði af óveðsettu stofnfjárbréfunum þar sem að hann hafi verið mjög áhugasamur um að greiða niður ofangreint lán. Þegar hins vegar eftirstöðvar lánsins hafi verið felldar niður samkvæmt dómi Hæstaréttar hafi hlutirnir breyst verulega.

Hvað varðar aðra og þriðju kröfu sóknaraðili þá vísar hann til þess að lánið sem hann hafi tekið hjá FF í desember 2007 hafi verið að upphæð 93.149.111 kr. Mánaðartekjur hans hafi á þessum tíma verið 200.000 kr. og því hafi verið ómögulegt fyrir hann að greiða lánið með eiginafslátt, enda hafi stjórnarmenn FD og starfsfólk FF staðhæft að lánið yrði greitt með arði af veðsettu stofnfé. Eftir fyrstu og einu arðgreiðslu FD inná lánið hafi rúmlega helmingur verið ógreiddur af láninu og hafi sóknaraðili því séð fram á gjaldþrot. Hann hafi því gripið til þeirra ráða að selja veðsett og óveðsett stofnfjárbréf og reyna á þann hátt að greiða niður lánið. Það hafi tekist þannig að þann 3. júlí 2008 hafi hann greitt inná lánið 21.236.842 kr. og 24.679.096 kr. þann 28. ágúst 2008. Sóknaraðili telur að hann hefði reynt fleiri sölur ef stjórn FD hefði ekki lokað fyrir viðskipti með stofnfjárbréf þann 29. september 2008.

Sóknaraðili bendir á að hann hafi lagt mikla vinnu í að lækka skuld sína við FF og hafi haft af því verulegan fjárhagslegan kostnað, en engan fjárhagslegan hagnað, því skuldin hafi síðan verið felld niður. Umræddar sölur hafi verið algjörlega að hans frumkvæði og FF banki hafi ekki haft nein afskipti af þeim önnur en að taka við greiðslunum. Sú skuld sem varnaraðili hafi felld niður haustið 2011 hafi verið þessum greiðslum lægri, eða um 15 milljónum og telur sóknaraðili því réttmætt að varnaraðili endurgreiði þessar greiðslur á sama hátt og hann hafi endurgreitt öðrum sem höfðu greitt inn á lán sín eða greitt þau að fullu.

Sóknaraðili viðurkennir að krafa hans sé seint á ferðinni en bendir þó jafnframt á að varnaraðili hafi einnig brugðist skyldu sinni með því að upplýsa hann ekki um rétt sinn, því niðurstöður Hæstaréttar hafi verið þær að fella niður eftirstöðvar sem eftir höfðu verið af lánunum þegar FD hafði greitt arð af veðsettu stofnfé. Það sé því eðlileg krafa að allar innágreiðslur verði endurgreiddar.

Sóknaraðili gerir ýmsar athugasemdir við greinargerð varnaraðila. Hann bendir á að það sé ekki rétt að hann geri kröfu um að varnaraðili endurgreiði sér þær fjárhæðir sem FD sparisjóður hafi ráðstafað inn á lánið í kjölfar arðsúthlutunar heldur geri hann einungis kröfu um endurgreiðslu á arðsúthlutun vegna þeirra bréfa í hans eign sem ekki hafi verið veðsett FF og hafi ekkert haft með samninga hans við FF að gera.

Sóknaraðili mótmælir því að um aðildarskort sé að ræða. FD hafi ráðstafað án heimildar arði af óveðsettum stofnfjárbréfum hans inn á lán hjá FF/varnaraðila. Þessi greiðsla sé nú hjá varnaraðila í formi innágreiðslu inná niðurfellt lán og því hafi varnaraðili fulla aðild að þessu máli.

Þá telur sóknaraðili að fyrningarregla sú sem varnaraðili beri fyrir sig standist ekki skoðun. Innágreiðslan sem greidd hafi verið FD sparisjóði þann 11. apríl að upphæð 755.534 kr. hafi verið innheimt þann 15. september 2009 á fundi með útibússtjóra og þar með hafi fyrningarfresturinn verið rofinn. Þessi innheimta hafi síðan verið ítrekuð á fundi þann 16. júní 2010, þar sem viðstaddir hafi verið bankastjóri varnaraðila og lögfræðingar. Þá telur sóknaraðili að ekki séu fyrningarreglur um skil á fé, sem lánastofnun hafi fengið greitt á ólöglegan hátt. Greiðslur þær sem sóknaraðili hafi framkvæmt 3. júlí 2008 og 28. ágúst 2008 hafi verið gerðar löngu áður en varnaraðili hafi ákveðið að endurgreiða innágreiðslur á lánin. Fyrsta dagsetningin þar

sem bankinn hafi gefið þetta til kynna hafi verið í bréfi til stofnfjáraðila dags. 29. desember 2011. Hugsanlegur fyrningartími gæti því miðast við þessa dagsetningu og sé því 29. desember 2015 og sé því bréf sóknaraðila sem dagsett hafi verið 15. október 2015 rof á fyrningu og innan fyrningarfrests.

Að lokum bendir sóknaraðili á að varnaraðili fari rangt með mál þegar hann haldi því fram að sóknaraðili krefjist arðs af veðsettum bréfum, það sé ekki rétt. Hvað varði „óréttmæta auðgun“ bendir sóknaraðili á stöðuna eins og hún sé í dag. Ef hann hefði ekki selt stofnfjárbréf sumarið 2008, þá hefði varnaraðili afskrifað skuld sem væri 45.915.938 kr. hærrí en raunin hafi orðið. Sóknaraðili spyr því hvort það sé ósanngjarnt að halda því fram að varnaraðili hafi hagnast um þessa upphæð og skilið hann eftir með allan kostnaðinn. Krafa sóknaraðila um endurgreiðslu á innágreiðslum inn á lánið byggist á þeirri ákvörðun varnaraðila að endurgreiða þessar innágreiðslur. Hvort innágreiðslan sé gerð til FF eða varnaraðila geti ekki skipt máli, því hér sé um sama lánið að ræða.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að öllum kröfum sóknaraðila verði hafnað vegna aðildarskorts. Varnaraðili telur að sóknaraðila beri að beina kröfum sínum að slitastjórn (slitabúi) FD sparisjóðs. Með ákvörðun Fjármálaeftirlitsins (FME) 22. apríl 2010 hafi öllum eignum og skuldum FD sparisjóðs verið ráðstafað til FD hf. FD hf. hafi síðan sameinast varnaraðila og hafi samruninn tekið gildi þann 29. nóvember 2011. Umræddar greiðslur hafi farið fram allnokkru fyrir stofnun varnaraðila og áður en FD hf. sameinaðist varnaraðila. Þar af leiðandi hafi greiðslunum ekki verið veitt viðtaka af hálfu varnaraðila og verði hann því ekki krafinn um endurgreiðslu þeirra. Gildi það bæði um arð af óveðsettum sem veðsettum stofnfjárlutum.

Varnaraðili vísar til þess að yfirtaka bankans á eignum og rekstri FD eftir samþykki fjármálaeftirlitsins þar að lútandi hafi ekki tekið til hugsanlegrar endurgreiðslu- eða skaðabótakrafna sem stofnast höfðu í tíð sparisjóðsins, sbr. hrd. 546/2013.

Sóknaraðili bendir á að innborganir FD og sóknaraðila sjálfs hafi átt sér stað þann 11. apríl 2008, 3. júlí 2008 og 28. ágúst 2008. Hafi fyrningarfestur endurkröfu sóknaraðila á hendur varnaraðila því hafist á þeim dögum sbr. 1. mgr. 2. gr. laga um fyrningu kröfuréttinda nr. 150/2007. Um fyrningartíma slíkra krafna fari eftir 3. gr. laganna og teljist fyrningarfrestur þeirra því vera fjögur ár, sbr. fjölmarga dóma Hæstaréttar um fyrningu endurgreiðslukrafna.

Endurkröfur sóknaraðila á hendur varnaraðila hafi af þeim sökum fyrnst þann 11. apríl 2012, 3. júlí 2012 og 28. ágúst 2012, skv. 3. gr. laga um fyrningu kröfuréttinda, en krafa um endurgreiðslu sem mögulega gæti rofið fyrninguna hafi fyrst komið fram þann 30. desember 2015.

Verði ekki fallist á að um aðildarskort sé að ræða telur varnaraðili ljóst að endurgreiðslukrafa sóknaraðila sé fyrnd og beri því að hafna henni.

Loks byggir varnaraðili á því, að sú niðurstaða sem sóknaraðili óski eftir myndi leiða til óréttmætrar auðgunar af hans hálfu. Sóknaraðili sé að sækjast eftir því að sleppa og halda, þ.e. að þrátt fyrir að kaup á stofnfé hafi talist óskuldbindandi, vilji hann halda þeim arði sem af hlutunum hafi verið greiddur, sem og söluandvirði þeirra, án tillits til þess að skuld hans hafi lækkað af sama skapi. Kröfugerð af þessu tagi standist engin rök samninga- og kröfuréttar. Þá sé einnig til þess að líta að þeir dómur sem sóknaraðili vísi til leggi ekki þá skyldu á varnaraðila að endurgreiða það sem greitt hafi verið af viðkomandi lánnum með arðgreiðslu eða við fullnustugerð, eða eins og segi í niðurstöðu

héraðsdóms sem staðfestur hafi verið af Hæstarétti í máli nr. 119/2011: „Þegar litið er til framangreindra atriða, er líta að atvikum við samningsgerðina og stöðu aðila, efni lánsamningsins og atvika sem síðar komu til, er það niðurstaða dómsins að ósanngjarnt sé af stefnanda að bera lánsamninginn fyrir sig að því leyti sem hann felur í sér rétt til að leita fullnustu á greiðsluskyldu stefnda í öðru en hinum veðsettu stofnfjárbréfum og arði af þeim. Því er rétt að beyta efni hans þannig að stefnanda sé einungis unnt að leita fullnustu í stofnfjárbréfunum og arði af þeim.“ Af dóminum megi draga sömu ályktun hvað varði þá fjármuni sem fengist hafi fyrir sölu sóknaraðila sjálfs á stofnfjárhlutum, eins og FD hefði verið heimilt að leita fullnustu í þeim, þá standi öll rök til þess að sparissjóðnum hafi einnig verið heimilt að taka við andvirði þeirra eftir frjálsa sölu, enda hafi það andvirði verið veðsett eins og hlutirnir sjálfir.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að því hvort varnaraðila beri að endurgreiða sóknaraðila arðsúthlutun sem greidd hafi verið inn á lán nr. X þann 11. apríl, 3. júlí og 28. ágúst árið 2008.

Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað vegna aðildarskorts þar sem kröfunni sé ranglega beint að bankanum en ekki slitastjórn forvera hans. Hafi verið um að ræða greiðslur inn á lán sóknaraðila sem framkvæmdar voru með sagnæmum og ólögum hætti og án hans heimildar eða vitneskju, líkt og sóknaraðili heldur fram, er um að ræða skaðabótakröfu. Ljóst er af ákvörðun Fjármálaeftirlitsins 22. apríl 2010 að kröfu viðskiptavina forvera varnaraðila um skaðabætur á hendur fjármálastofnuninni voru ekki meðal þeirra skuldbindinga sem fluttust yfir til varnaraðila með þeirri ákvörðun. Það sama gildir um aðrar endurgreiðslukröfur samkvæmt 7. – 9. lið í umræddri ákvörðun. Getur sóknaraðili því ekki beint kröfu sinni að varnaraðila.

Verður samkvæmt þessu fallist á það með varnaraðila að um aðildarskort sé að ræða og kröfum sóknaraðila hafnað þegar af þeirri ástæðu.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfum sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F, er hafnað.

Reykjavík, 11. mars 2016

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson
Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Elísabet Júlíusdóttir
Unnur Erla Jónsdóttir